

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 674/2022-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká cesta 5680/2B, Pezinok, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 669/2017 z 13. februára 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 669/2017 z 13. februára 2018 **boli porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**
3. Náhradu trov konania sťažovateľke **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. I. ÚS 674/2022-19 z 8. decembra 2022 prijal ústavný súd na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú mu 3. októbra 2022. Touto v konaní Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 17 C 184/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“) v poradí už treťou ústavnou sťažnosťou sa sťažovateľka opakovane domáha

vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prerokovanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Navrhuje okresnému súdu v napadnutom konaní opakovane prikázať konať bez zbytočných prietahov a priznať jej finančné zadost'učinenie v sume 14 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojeného, ako aj ostatného spisového materiálu ústavný súd zistil, že jedným z množstva sporov, ktoré sťažovateľka vedie na okresnom súde, bol aj spor o zaplatenie sumy 13 278 429,87 Sk (440 763,12 eur) proti [REDAKOVANÉ] z titulu náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) na základe žaloby doručenej okresnému súdu 15. októbra 2008, ktorý prebiehal pod sp. zn. 17 C 184/2008. Zbytočné prietahy v konaní sp. zn. 17 C 184/2008 boli už dvakrát predmetom rozhodovania ústavného súdu, a to v konaniach sp. zn. I. ÚS 633/2013 a sp. zn. III. ÚS 669/2017.

3. Sťažovateľka v tejto ostatnej ústavnej sťažnosti znova opisuje priebeh napadnutého konania nateraz prebiehajúceho na dvoch inštanciách všeobecných súdov a upriamuje pozornosť na extrémnu dĺžku vedeného súdneho sporu ako celku (takmer 14 rokov) s absenciou právoplatného rozhodnutia veci. Uvádza, že okresný súd po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 669/2017 z 13. februára 2018 vo veci rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalobcu č. k. 17 C 184/2008-344 zo 14. marca 2018, proti ktorému podala 8. mája 2018 odvolanie spolu s návrhom na jeho zrušenie.

3.1. Sťažovateľka tvrdí, že stav jej právnej neistoty o výsledok konania trvá neprímerane dlho a vec má pre ňu mimoriadny význam vzhľadom na to, čo je v napadnutom konaní „v hre - at stake“, pričom podľa nej aj napriek dvom predchádzajúcim nálezom ústavného súdu okresný súd nepostupuje s požiadavkou rýchlosti prejednávania veci a ignoruje aj záväzný pokyn Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý vrátil súdny spis okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní ako predčasne predložený (pripis krajského súdu č. k. 9 Co 147/2018-376 z 29. marca 2019, pozn.).

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka vyčíta okresnému súdu prietahový a neefektívny postup v napadnutom konaní, čím celková dĺžka sporu dosiahla extrémnu dĺžku, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neprijateľné a neakceptovateľné. S poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) upriamila sťažovateľka pozornosť aj na to, že okresný súd sa o jej vec riadne nestaral, nepostupoval tak, aby ochrana jej práv bola rýchla a účinná, nepostupoval efektívne a s urýchlením, hoci vzhľadom na predmet sporu tak postupovať mal.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti č. k. 1SprV/547/2022 z 22. novembra 2022 uviedol, že vo veci sa postupne vystriedali traja zákonní sudcovia a z prehľadu úkonov, posudzujúc obdobie od nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 669/2017-32 z 13. februára 2018, konštatoval nečinnosť okresného súdu v napadnutom konaní v období od 5. apríla 2019 do 10. januára 2022 a od 12. januára 2022 do 8. novembra 2022, pretože súd v uvedenom období z objektívnych príčin, bez subjektívneho zavinenia zákonnej sudkyne riadne nekonal, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia súdneho oddelenia s tým, že celkovú dĺžku konania ovplyvnila náročnosť samotného konania, keďže ide o spor týkajúci sa náhrady škody spôsobenej pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Zastával názor, že k nečinnosti súdu v predmetnom konaní došlo najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia samotnej zákonnej sudkyne, pričom nezanedbateľným faktorom vplývajúcim na celkovú dĺžku konania je fluktuácia zamestnancov tunajšieho súdu, a to na všetkých pracovných pozíciách vrátane sudcov, v čoho dôsledku opakovane dochádza k prerozdeľovaniu spisov z oddelení odchádzajúcich sudcov medzi sudcov, ktorí zotrvávajú v pôsobení na tunajšom súde, a ich následnému preťažovaniu nutnosťou vybavovania aj spisov, ktoré im pôvodne nepatrili.

5.1. Okresný súd neopomenul dať do pozornosti skutočnosť, že v súvislosti s predmetným problémom, ako aj ďalšími skutočnosťami vplývajúcimi na vznik prietahov v súdnych konaniach na okresnom súde a celkovou nepriaznivou situáciou z hľadiska personálneho obsadenia a množstva nevybavených vecí bolo opakovane upozorňované Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy vykonávajúci správu súdov v oblasti personálnej, finančnej, organizačnej a ekonomickej spolu so žiadosťou o riešenie tejto situácie, avšak bezúspešne, z čoho je možné vyvodiť zodpovednosť štátu nielen za túto situáciu, ale aj za samotné prietahy v konaní. Pripomenul, že je vecou štátu, aby zabezpečil taký počet sudcov, ktorí by veci pridelené okresnému súde mohli vybavovať v lehotách, ktoré nebudú ústavným súdom vyhodnocované ako obdobia nečinnosti, resp. nesústredného konania, eventuálne ako konania s neprimeranou dĺžkou. Považoval za neprijateľné, aby sudca nemal limitovaný počet pridelených vecí v oddelení, a to bez ich riadneho zaradenia do jednotlivých kategórií obťažnosti podľa predmetu sporu, čo spôsobuje, že takmer každú vec možno vyhodnotiť ako vec bežného civilného nápadu, čo v mnohých prípadoch nie je pravdou, a to umožňuje bez akýchkoľvek presných kritérií skonštatovať prietah v skúmanom prípade, resp. neprimeranú dĺžku konania a priznať nemajetkovú ujmu sťažovateľke bez akýchkoľvek predvídateľných kritérií.

6. V doplnení vyjadrenia z 13. januára 2023 v nadväznosti na výzvu ústavného súdu z 29. decembra 2022 okresný súd oznámil, že v súčasnosti je konanie sp. zn. 17 C 184/2008 právoplatne skončené, keď uznesenie o zamietnutí návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie nadobudlo právoplatnosť 13. decembra 2022.

III.2. Replika sťažovateľky:

7. Sťažovateľka sa vo svojej replike doručenej ústavnému súdu 23. januára 2023 v celom rozsahu pridržala ústavnej sťažnosti z 29. septembra 2022, na vyjadrenie porušovateľa žiadala neprihliadať, lebo vec je podľa nej po právnej a skutkovej stránke jednoduchá, nezložitá a nadmerná zaťaženosť súdneho oddelenia nie je podľa rozhodovacej praxe ESLP, ako aj ústavného súdu ospravedlniteľným dôvodom na vyvinenie sa z opätovného porušenia „primeranej lehoty“ po predchádzajúcom náleze ústavného súdu č. k. III. ÚS 669/2017 z 13. februára 2018.

III.3. K ústnemu pojednávaniu:

8. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého prehľadu úkonov je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstatou námietok sťažovateľky je porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a jej práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote spočívajúce v pretrvávajúcom neefektívnom konaní okresného súdu napriek dvom predchádzajúcim nálezom ústavného súdu.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie v bodoch 1 a 9 citovaného práva vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom k stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou dnes už konštantnou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

12. K právnej a faktickej zložitosti veci sa už ústavný súd vyjadril v náleze č. k. I. ÚS 633/2013 z 2. apríla 2014 (bod 11), ako aj v náleze č. k. III. ÚS 669/2017 z 13. februára 2018 (bod 21), keď konštatoval, že samotný predmet konania by nejavil známky veci zložitej po právnej či skutkovej stránke za predpokladu, že žaloba je jasne a zrozumiteľne podaná a obsahuje všetky náležitosti podľa príslušných zákonných ustanovení.

13. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľky ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľka počas celého konania mala určitý negatívny podiel na neprimeranej dĺžke konania, čo už tiež konštatoval ústavný

súd vo svojich predchádzajúcich nálezoch č. k. I. ÚS 633/2013 z 2. apríla 2014 (bod 13) a č. k. III. ÚS 669/2017 z 13. februára 2018 (bod 22). V období od právoplatnosti ostatného nálezu, t. j. od 22. februára 2018, ústavný súd na strane sťažovateľky takú závažnú okolnosť, ktorá by až tak negatívne ovplyvnila dĺžku napadnutého konania do jeho právoplatného skončenia 13. decembra 2022, už nevidel (nerátajúc vydanie rozsudku pre zmeškanie žalobcu, t. j. sťažovateľky).

14. K postupu okresného súdu po právoplatnosti nálezu č. k. III. ÚS 669/2017 z 13. februára 2018 samotný okresný súd ustálil dve pomerne výrazné obdobia nečinnosti v období od 5. apríla 2019 do 10. januára 2022 (t. j. viac ako 2 a pol roka) a od 12. januára 2022 do 8. novembra 2022 (10 mesiacov), ktoré vzhľadom na celkovú dĺžku konania, ako aj vyslovený príkaz ústavného súdu v náleze č. k. I. ÚS 633/2013 z 2. apríla 2014 (bod 2 výroku nálezu) nemožno ospravedlniť ani zaťaženosťou zákonnej sudkyne, ani neprímerane vysokým počtom pridelených vecí v súdnom oddelení a ani nedostatočným personálnym obsadením okresného súdu.

15. Na základe uvedeného ústavný súd posúdením celkovej dĺžky súdneho sporu (viac ako 14 rokov), resp. dĺžky od právoplatnosti predchádzajúceho nálezu ústavného súdu v tejto veci (približne 5 rokov) dospel k záveru, že v napadnutom konaní postupom okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom, čím bolo zasiahnuté do ústavne zaručeného základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

16. Pokiaľ sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde], táto žiadosť sa po podaní ústavnej sťažnosti stala bezpredmetnou, pretože konanie sp. zn. 17 C 184/2008 bolo 13. decembra 2022 právoplatne skončené. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto požiadavke sťažovateľky nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

17. Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia [čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde] v danej veci zohľadnil ústavný súd okrem dĺžky napadnutého konania od právoplatnosti ostatného nálezu z 13. februára 2018 (5 rokov) i obdobie nečinnosti okresného súdu v rámci tohto konania (bod 14), pričom ani v predchádzajúcich nálezoch č. k. I. ÚS 633/2013 z 2. apríla 2014 (bod 13) a č. k. III. ÚS 669/2017 z 13. februára 2018 (bod 28) nebolo sťažovateľke finančné zadosťučinenie priznané. Aj v tu prejednávanej veci vychádzal ústavný súd z poznatkov z vlastnej rozhodovacej činnosti, a to i počtu podaní sťažovateľky a jej štatutárneho zástupcu adresovaných ústavnému súdu, ktorých je v súčasnosti okolo 270, keď nemohol ponechať bez povšimnutia, že charakter týchto podaní vykazuje v súhrne aj s poukazom na prístup sťažovateľky a jej jediného spoločníka v jednotlivých konaniach všeobecných súdov účelové využívanie procesných práv v záujme dosiahnutia vyslovenia porušenia jej práv a následného priznania finančného zadosťučinenia.

18. Ústavný súd tak napriek konštatovaniu porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dospel z záveru, že v tomto prípade priznanie finančného zadosťučinenia nie je na mieste. Ako je v bode 17 už uvedené, z ďalšej

rozhodovacej činnosti ústavného súdu je známe, že sťažovateľka podáva opakovane, či už vo vlastnom mene, alebo v mene svojho štatutárneho zástupcu, na všeobecné súdy stovky nekvalifikovaných a neúspešných podaní, ktorými neprimerane zaťažuje súdne a iné štátne orgány v Slovenskej republike vrátane ústavného súdu. Ústavný súd k tomu dodáva, že považuje síce za neakceptovateľné, ak všeobecné súdy nekonajú dostatočne plynulo, na druhej strane však finančné zadosťučinenie nemôže byť kompenzáciou neúspechu v spore. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd finančné zadosťučinenie sťažovateľke nepriznal a v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

19. Náhradu trov konania pred ústavným súdom ústavný súd sťažovateľke nepriznal (bod 3 výroku tohto nálezu), vychádzajúc z § 73 zákona o ústavnom súde, ktorý nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako to je v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesoch (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie a ďalšie). Ústavný súd teda disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania a ak áno, v akom rozsahu (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 357/2021, I. ÚS 418/2022).

20. Keďže sťažovateľka bola úspešná iba v jednej časti svojho sťažnostného návrhu, ústavný súd aj vzhľadom na už opísané celkové okolnosti prípadu nevyužil oprávnenie (nie povinnosť) priznať jej aj náhradu trov konania, považujúc výrok o porušení označených práv v okolnostiach danej veci za postačujúci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 2. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu